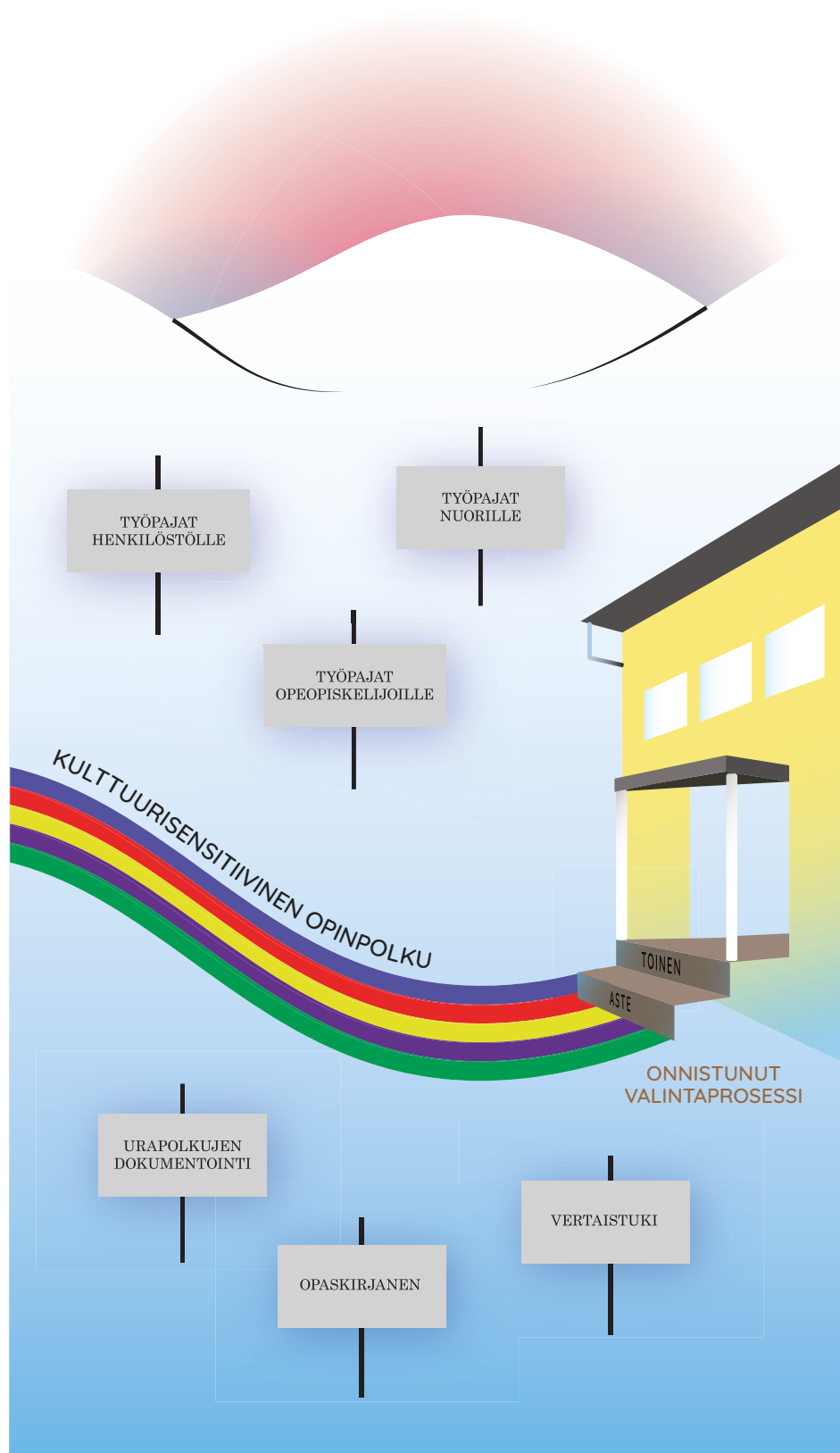

Minna Körkkö, Merja Paksuniemi & Pigga Keskitalo

Doaibmabijut ja ollašuhttinevttohusat kultursensitiiva skuvladiide

ISBN 978-952-337-196-5

Lappi universiteahdda
Bajásgeassindiehtagiid dieđagoddi
Roavvenjárga 2020
Infográfá: Terese Bast

Álggos

Dán oanehaš dieđihančállosii leat čohkkejuvvon **Kultursensitiiva oahppobálggis Lappis** (KOP) –fitnu áigge plánejuvvon geavadagat ja daid vuodul ráhkaduvvon rávvagat. Fidnu ollašuhttui Lappi universitehta bajásgeassindiehtagiid dieđagottis (2018–2019) ja das doibme Partow Izadi, Pigga Keskitalo, Minna Körkkö ja Merja Paksuniemi. Fidnu vuojui Lapin eanegotti vuodđoskuvlla bajit luohkáid sisafárrejeaddji ja sámeoahpahusa oahppiid skuvlasirdášumiid njuovžilvuhtii. Giitit fitnu ruhtadeaddjiid Eurohpa Sosiálaruhtaráju, Davvi- Nuortabađaeatnama Ealáhus-, johtolat –ja birasguovddáža sihke Lappi universitehta ja ovttasbargodáfuid.

Roavvenjárggas 7.11.2019

Minna Körkkö, Merja Paksuniemi ja Pigga Keskitalo

Kultursensitiivavuohta skuvllas

Merja Paksuniemi

Oahpaheaddjeskuvlejupmi - dieđuid ja dáidduid huksen

- Oahpaheaddjeskuvlejumis oahpaheaddjestudeanttat ožžon teorehtalaš dieđu, mii nanne kultuvrralaš didolašvuoda ja máhttima. Fáddá čatnojuvvo dokumeanttaide nugo vuodđooahpahusa oahppoplána vuoduštusaide ja fáddái gullevaš láhkaásaheapmái mánáid rivttiin, geatnegasvuodain ja olmmošvuoigatvuodain. Inklusiivvalaš oahpahusas lea lagaš čanastat namuhuvvon fáttáide, mat fáallet vejolašvuoda viiddidit oahpaheaddji ipmárdusa ja didolašvuoda gullevašvuoda birra.
- Kultursensitiivavuohta laktojuvvo iešguđege oahppoávdnasa didaktihkkii ja pedagogihkkii.
- Fállat oahpaheaddjestudeanttaide vejolašvuoda hárjehallat kultursensitiivavuođa oahpahushárjehallamis ja oažžut bagadallama dasa.

Oahpahusbargu – dieđuid ja dáidduid ovttahtahtin

- Áiccadit ja atnit árvvuš iešguđet giella-, kultur- ja oskumušduogážiid.
- Pedagogalaš sisdoallu ja metodat, mat dahket vejolažžan inklusiivavuođa.
- Luohkkálatnjalágideamit, mat váldet vuhtii individuála ja joavkku earáláganvuoda.
- Ovttasbargu oahppiid fuolaheaddjiiguin skuvlaagiid áigge nu ahte buot oahppiid dárbbut ja duogáš váldojuvvojit vuhtii.

Skuvla – kultursensitiivavuohta viiddit oktavuodas

- Doaibmabijut dásseárvvu ja ovttaveardásašvuoda ollašuttimii
- Doarjut dohkkeheaddji atmosfeara.
- Addit dárbblaš doarjaga oahppi dálá skuvlavázzimii ja boahttevuoda skuvlabálgái earret eará mentorerema vehkiin.

Kultursensitiivvalaš sámeoahpahus

Pigga Keskitalo

Kultursensitiiva oahpaheaddji dovdáha ja reflektere sámeoahpahusa mánngabealat dárbbuid. Sensitiivvalašvuolta dárkkuha dovdáheami ja reflekteren vejolašvuotta doaibmat mánngabealat skuvlen-, oahpahus- ja bajásgeassindiliin. Didolašvuolta iežas kultuvrralaš navdosiin lassána, nágodit váldit vuhtii iešguðetlágan oaidninvugiid ja máhttít heivehit daid praktihkaččat.

Kultuvrralaččat sensitiivvalaš ja reflektiivvalaš oahpahus sámedilis:

- Dovdáha mánngalágan oahppiid gielalaš ja kultuvrralaš dárbbuid.
- Addá oahppiide vejolašvuotta váikkuhit oahppamii iežaset giela ja kultuvrra vuodul ovttasbarggus fuolaheaddjiiguin.
- Váldá vuhtii báikkálaš kultuvrraid ja gielaid oahpahusas.
- Addá oahppiide vejolašvuotta giddanit ruovttuguvlui skuvlla pedagogalaš lágidemiid bokte.
- Addá geavatlaš rávvagiid ja ávžžuhusaid dan birra, ahte mo skuvla sáhttá seailluhit ja nannet sámegielaid ja kultuvrra seammás go doarju oahppiid mánngalágan identitehtaid. Dát visot oidno skuvlla árggas oahpahusa ollašuhhtimis sámeoahpahusa váikkuhusas.
- Lea olles skuvlla bargu.
- Juohke skuvlavuogádagas ja oahpaheaddjeskuvlejumis lasihuvvo didolašvuolta sámevuodas.

Mentorerema mearkkašupmi skuvlasirdásemiin

Minna Körkkö

Mentorerema mearkkašupmi skuvlasirdášumiin:

- Lasiha vuorrováikkuhusa iešgudetge duogážiid oahppiid gaskii.
- Ovddida ovtaveardásašvuoda ja lasiha kultuvrraid gaskasaš ipmárdusa.
- Dahká vejolažžan deaivvadeami ja gulahallama.
- Geahpida skuvlasirdášumiide gullevaš čuołmmaid.
- Geahpida sirdášumiide guoskevaš baluid ja hukseoadjebasvuoda.
- Čatná iešgudet oasseváldiid prosessii, mii doarju iešstivrejumi ja olmmožin áhtanuššama.

KULTTUURISENSITIIVINEN OPINPOLKU -TOIMENPIDE-EHDOTUKSIA TOTEUTUKSEEN

KULTTUURISENSITIIVISYYTTÄ KOULUUN

▶ **OPETTAJANKOULUTUS - TIEDON
JA TAITOJEN RAKENTAMINEN**

▶ **OPETUSTYÖ - TIEDON JA
TAITOJEN YHDISTÄMINEN**

▶ **KOULU - KULTTUURISENSITIIVISYYDEN
LISÄÄMINEN LAAJEMPAAN
KONTEKSTIIN**

KULTTUURISENSITIIVISYYTTÄ SAAMELAISOPETUKSEEN

▶ **KULTTUURISENSITIIVINEN
SAAMELAISOPETUS**

MENTOROINNIN MERKITYKSELLISYYS KOULUSIIRTYMISSÄ

▶ **MENTOROINNIN MERKITYS
KOULUSIIRTYMISSÄ**